

2. WYBIERAMY NASZYCH PRZEDSTAWICIELI

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA I UCZNIA

Prezentacja multimedialna opracowana na podstawie:

Przewodnik obywatelski. Wiedza o społeczeństwie w liceum i technikum – zakres podstawowy. Część 1

Rozdział 2. Państwo: Wybieramy naszych przedstawicieli, s. 189–195

Autorzy tekstów: Łukasz Pawłowski, Tomasz Merta, Alicja Pacewicz

NA TEJ LEKCJI

Uczniowie będą szukać odpowiedzi na pytania:

- Jakie zasady prawa wyborczego obowiązują w Polsce?
- Jakie są różnice między systemem proporcjonalnym a większościowym?
- W jaki sposób organizuje się wybory i oblicza wyniki głosowania?
- Na czym polega różnica między biernym a czynnym prawem wyborczym?
- W jaki sposób można zwiększyć frekwencję w wyborach?

CO BĘDZIE POTRZEBNE?

Komputer z dostępem do internetu, ewentualnie projektor i ekran lub tablica interaktywna

MATERIAŁY DLA UCZNIA

- Słowniczek obywatelski (PODRĘCZNIK CZ. 1, s. 272–290)
- Rusz głową, czyli ćwiczenia i zadania (MATERIAŁY, s. 7–8)
- Dla zainteresowanych: Wybory prezydenckie 10 maja 2020 roku (MATERIAŁY, s. 5–6)

W KILKU SŁOWACH O LEKCJI

Współczesna demokracja opiera się na zasadzie suwerenności ludu, zgodnie z którą lud sprawuje władzę w sposób pośredni (demokracja pośrednia, przedstawicielska). Rolą ogółu obywateli jest wyłonienie w drodze wyborów swoich przedstawicieli, którzy będą sprawować rządy w imieniu ludu, to do nich będzie należało podejmowanie decyzji dotyczących wspólnoty politycznej. Bardzo duże znaczenie ma więc prawo określające zasady przeprowadzenia wyborów (wybory powszechne, bezpośrednie, tajne, równe, proporcjonalne) oraz sposób obliczania ich wyników (system większościowy, proporcjonalny, mieszany). Elementem demokracji bezpośredniej jest referendum, czyli bezpośrednio głosowanie obywateli w jakiejś ważnej kwestii państwowej. W Polsce wybory parlamentarne odbywają się co 4 lata, a samorządowe i prezydenckie – co 5 lat.

AKTYWNOŚCI UCZNIÓW

- SLAJD 5

Zapoznanie się z tematem minilekcji obywatelskiej

- SLAJD 6

Na tej lekcji

Ukierunkowanie na cele realizowane na minilekcji, wyjaśnienie ważnych pojęć: wybory; Kodeks wyborczy; czynne i bierne prawo wyborcze; wybory powszechne, bezpośrednie, tajne, równe; system proporcjonalny i większościowy; próg wyborczy; kampania wyborcza; referendum (SŁOWNICZEK OBYWATELSKI)

- SLAJD 7

Przypomnij sobie

Zagadnienia lub terminy, których znajomość będzie przydatna w czasie minilekcji

1. Demokracja bezpośrednia
2. Demokracja pośrednia (przedstawicielska).

Ilustracją jest rysunek satyryczny Juliana Bohdanowicza.

- SLAJD 8

Chodzić na wybory

Pytania i zadania do samodzielnego opracowania na lekcji:

- Jak sądzisz, dlaczego tak wielu ludzi nie chodzi na wybory? Co należałoby zrobić, by zmienić tę sytuację? Jak przekonać obywatelki i obywateli, że postępując w ten sposób, tracą szansę na wpłynięcie na to, kto i w jaki sposób rządzi naszym krajem? Przygotuj się do rozmowy na ten temat

- SLAJD 9

Przeczytaj teraz

„Wiele waży głos ludu, wielka w nim potęga.” Ajschylos (525–456 p.n.e), tragediopisarz grecki (SLAJD 9).

- SLAJDY 10–15

Wyborcze przymiotniki

Charakterystyka demokratycznych wyborów – powszechne (czynne i bierne prawo wyborcze), bezpośrednie, tajne, równe, proporcjonalne.

- SLAJD 16

Pytanie

Za ile lat będziesz mógł/mogła kandydować na posła, a za ile na senatora i prezydenta Czy aby startować w wyborach parlamentarnych lub prezydenckich musisz być kandydatem jakiejś partii? Odpowiedź uzasadnij.

- SLAJDY 17–24

Systemy wyborcze

Zasady, według których ustalane są wyniki wyborów (system większościowy, proporcjonalny, mieszany) oraz przykłady państw, w których według tych reguł odbywają się wybory. Wiadomości te pomogą odpowiedzieć na **pytanie**: Spróbuj powiązać ze sobą systemy partyjne (dwu i wielopartyjny) i wyborcze (większościowy i proporcjonalny) Które twoim zdaniem logicznie się ze sobą łączą? Dlaczego? Ilustracją pytania jest schemat „Rozkład miejsc w Sejmie RP VIII kadencji” (SLAJD 23).

Jak oblicza się wyniki wyborów? (metoda d'Hondta i Sainte Laguë'a). Informacje te stanowią wprowadzenie do **dyskusji** w klasie: Jak sądzisz, czy większe znaczenie ma dobre odzwierciedlenie zróżnicowania poglądów obywateli czy też wspieranie silnych partii, tak aby mogły uzyskać stabilną większość? Co jest ważniejsze dla polskiej demokracji? (SLAJD 24).

INNE AKTYWNOŚCI

Przeczytaj teraz

„Hołd jaki winniśmy złożyć demokracji, musi obejmować małego człowieka wchodzącego do małej kabiny, w której małym ołówkiem uczyni mały krzyżyk na małej kartce papieru. Żadna uczona rozprawa nie jest ważniejsza od tego właśnie czynu”. Winston Churchill (1874–1965), brytyjski mąż stanu, pisarz (SLAJD 21).

Pytanie

Lokale obwodowych komisji wyborczych w których głosujemy, urządzone są zwykle w budynkach użyteczności publicznej szkołach przedszkolach. Czy wiesz, gdzie mieści się lokal, w którym głosują twoi rodzice i sąsiedzi? A gdzie ty zagłosujesz po raz pierwszy (SLAJD 22).

• SLAJDY 25–34

Jak to się robi w Polsce?

Omówienie najważniejszych zasad, według których organizowane są wybory do Sejmu i Senatu oraz wybory na Prezydenta RP (SLAJDY 27, 29). Pewnego rodzaju klamrę stanowi linia czasu, na której umieszczono najważniejsze wydarzenia dotyczące wyborów prezydenckich 10 maja 2020 roku (SLAJDY 31, 32).

INNE AKTYWNOŚCI

Przeczytaj teraz

- Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (SLAJD 26)
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (SLAJD 30).

Pytanie

Po tygodniach kampanii wprowadza się ciszę wyborczą, aby obywatele mogli w spokoju zastanowić się nad tym, kogo chcą wybrać. Nie wolno wówczas publikować sondaży ani tekstów poświęconych polityce. Czy w czasach, gdy wszyscy korzystamy z internetu, cisza wyborcza ma jeszcze sens. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Ilustracją pytania jest rysunek satyryczny Juliana Bohdanowicza (SLAJD 28).

Warto wiedzieć

- Informacja o akcji „Młodzi głosują”, prowadzonej od 1995 roku przez Centrum Edukacji Obywatelskiej, w czasie której młodzi ludzie organizują w szkołach wybory i akcje profrekwencyjne w swoich miejscowościach (SLAJD 33)
- Link do strony internetowej „Latarnika wyborczego” (latarnikwyborczy.pl), na której można sprawdzić, do jakiego kandydata na prezydenta ma się najbliżej (SLAJD 34).

• SLAJD 35–40

Gdy obywatele rządzą bezpośrednio...

Krótkie jednego z elementów demokracji bezpośredniej, z jakim się najczęściej możemy spotkać, czyli referendum (ogólnokrajowe i lokalne) (SLAJD 37). Wiadomości te pomogą uczniom odpowiedzieć na **pytanie**: Niektórzy twierdzą, że referenda są lepszym, prawdziwie demokratycznym sposobem podejmowania decyzji politycznych i chcą, by organizowano je częściej, a politycy byli związani ich wynikiem. Inni uważają, że w takich warunkach stałyby się natychmiast elementem politycznej gry i uniemożliwiły sprawne rządzenie państwem. Jakie jest twoje zdanie? Uzasadnij swoją opinię (SLAJD 39).

INNE AKTYWNOŚCI

Przeczytaj teraz

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (SLAJDY 36, 38)
- „Znacznie ważniejsze od wygrania wyborów jest rządzenie krajem To jest prawdziwym testem dla partii politycznej Gorzkim, ostatecznym testem”. Adlai Stevenson (1900–1965), amerykański polityk i dyplomata (SLAJD 40).

• SLAJD 41

Jak polubić wybory?

Pytania i zadania do opracowania przez uczniów w klasie

- W Polsce czynne prawo wyborcze przysługuje obywatelom, którzy ukończyli 18 lat i nie zostali skazani przez sąd na utratę praw publicznych. Nigdy jednak nie zdarza się tak, aby wszyscy obywatele uprawnieni do głosowania rzeczywiście stawili się przy urnach. Zastanówcie się wspólnie, jakie są główne przyczyny niechęci Polaków do wyborów. Czym się różni stosunek dorosłych wyborców do głosowania od postaw młodych ludzi w tej sprawie? Zaproponujcie, kto i w jaki sposób może poprawić stosunek Polaków i Polek do wyborów. Podajcie przykłady działań instytucji państwowych partii politycznych oraz organizacji pozarządowych, które mogą się do tego przyczynić?

• SLAJD 42

Warto zapamiętać

Ważne treści warte zapamiętania: wybory i referendum (PATRZ SŁOWNICZEK OBYWATELSKI).

• SLAJD 43

Podsumowanie

Propozycja zaprezentowania najważniejszych treści lekcji w postaci mapy myśli.

POLECAMY MATERIAŁY DODATKOWE• **SŁOWNICZEK OBYWATELSKI**

WYBORY – metoda wyłaniania przedstawicieli narodu lub osób, które mają pełnić ważne funkcje publiczne (np. prezydenta, burmistrza). Szczególny charakter mają wybory powszechne, w których mogą wziąć udział wszyscy obywatele. W państwie demokratycznym mówi się czasem o wyborach pięcioprzymiotnikowych, gdyż są one powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne oraz odbywają się w głosowaniu tajnym. W Polsce wybory parlamentarne odbywają się co cztery lata, a samorządowe i prezydenckie – co pięć lat.

KODEKS WYBORCZY – ustawa określająca sposób przeprowadzenia wyborów (w tym zasad prowadzenia kampanii wyborczej) i obliczania ich wyników.

DEMOKRACJA BEZPOŚREDNIA, z którą mieliśmy do czynienia w starożytnych Atenach, polegała na bezpośrednim udziale wszystkich obywateli w rządzeniu. Jest ona jednak możliwa tylko w małych grupach. W Polsce formą demokracji bezpośredniej są referenda ogólnopolskie w sprawach ustrojowych i referenda lokalne, a w innych krajach – inicjatywa ludowa, plebiscyt oraz głosowanie przez internet.

REFERENDUM – bezpośrednie głosowanie ogółu obywateli w istotnej kwestii publicznej. Referendum można przeprowadzić nie tylko na poziomie krajowym (np. w sprawie zatwierdzenia lub odrzucenia projektu ustawy), ale także lokalnym wśród mieszkańców gminy, powiatu lub województwa (np. sprawie odwołania organu stanowiącego, samoopodatkowania się mieszkańców na cele publiczne).

• WYBORY PREZYDENCKIE 10 MAJA 2020 ROKU

Zgodnie z art. 128 Konstytucji RP, wybory prezydenckie muszą odbyć się w dzień wolny od pracy przypadający między 75. a 100. dniem przed końcem kadencji urzędującego prezydenta. Skoro kadencja Andrzeja Dudy kończy się 6 sierpnia 2020 r., to pierwsza tura w zwykłym terminie mogła zostać zarządzona na dzień wolny między 27 kwietnia a 22 maja 2020 r. (druga tura między 11 maja a 5 czerwca 2020 r.).

CO SIĘ WYDARZYŁO?

- **5 lutego – postanowienie Marszałek Sejmu** Elżbiety Witek: wyznaczenie wyborów prezydenckich na niedzielę dnia **10 maja 2020 r.**

GŁOSY O KONIECZNOŚCI PRZESUNIĘCIA DATY WYBORÓW

- Kandydaci na urząd Prezydenta RP: Małgorzata Kidawa-Błońska, Robert Biedroń, Szymon Hołownia, Władysław Kosiniak-Kamysz, Krzysztof Bosak i Marek Jakubiak
- Konstytucjoniści: profesorowie Marek Chmaj, Andrzej Zoll, Marcin Matczak, Ryszard Piotrowski i Ewa Łętowska
- dr hab. Bartłomiej Michalak, prof. UMK w analizie dla Fundacji Batorego: zrealizowanie wyborów jest w praktyce niewykonalne
- Rzecznik Praw Obywatelskich Adam Bodnar: przeprowadzenie wyborów w planowanym terminie groziłoby naruszeniem zdrowia i życia obywateli
- Sąd Najwyższy: w sytuacji pandemii niemożliwe jest zebranie wymaganych 100 tys. podpisów pod kandydaturą
- List otwarty, pod którym podpisało się 550 uczonych, pracowników naukowych, lekarek i innych specjalistów medycznych: wybory powinny zostać przeprowadzone w innym terminie, w warunkach niezagrażających zdrowiu i życiu obywateli.
- **10 lutego – 26 marca:** utworzenie komitetów wyborczych kandydatów na Prezydenta RP; powołanie okręgowych komisji wyborczych; zgłaszanie kandydatów w celu zarejestrowania.
- **6 kwietnia – poselski projekt ustawy** o zasadach przeprowadzenia wyborów na Prezydenta RP wyłącznie metodą głosowania korespondencyjnego: został przyjęty tego samego dnia w **Sejmie**, po trzech czytaniach (230 posłów PiS było za) i skierowany do dalszych prac.
- **5 maja – Senat** podjął uchwałę o odrzuceniu ustawy

KOMENTARZE W SPRAWIE USTAWY

- Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie: wybory prezydenckie w Polsce w proponowanej formie nie spełniają wymogów Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, aby mogły zostać uznane za demokratyczne
- Sąd Najwyższy: projekt ustawy z 6 kwietnia, z racji trybu, w jakim został uchwalony przez Sejm, oraz z uwagi na liczne wady merytoryczne nie powinien być przedmiotem dalszych prac legislacyjnych
- Apel 400 pracowników naukowych, w tym m.in. dziekanów Wydziałów Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Szczecińskiego: wybory nie będą tajne, powszechne oraz transparentne, co może skutecznie podważyć ich wynik

- Byli prezydenci RP: Lech Wałęsa, Aleksander Kwaśniewski i Bronisław Komorowski oraz byli premierzy: Marek Belka, Jan Krzysztof Bielecki, Włodzimierz Cimoszewicz, Ewa Kopacz, Kazimierz Marcinkiewicz i Leszek Miller: nie zagłosujemy, bo wybory nie będą ani powszechne, ani równe. Wybory korespondencyjne nie dają gwarancji, że wszyscy wyborcy otrzymają karty do głosowania. Stwarzają też możliwości nielegalnego oddawania głosu za innych. Nie zapewniają tajności głosowania.
- **6 maja – Jarosław Kaczyński** (Prawo i Sprawiedliwość) i **Jarosław Gowin** (Porozumienie): zobowiązanie do poparcia przez ich partie ustawy pod warunkiem, że głosowanie nie odbędzie się w terminie majowym.
- **7 maja – komunikat Państwowej Komisji Wyborczej**: głosowanie w dniu 10 maja nie odbędzie się, lokale wyborcze pozostaną zamknięte i nie będzie obowiązywać cisza wyborcza.
- **10 maja – uchwała PKW**: brak możliwości głosowania na kandydatów był równoznaczny z sytuacją braku kandydatów, w związku z czym do marszałka Sejmu należy rozpisanie nowych wyborów.
- **11 maja – do Sejmu wpływa poselski projekt ustawy** o szczególnych zasadach organizacji wyborów na Prezydenta RP z możliwością głosowania korespondencyjnego: uchylenie ustawy z 6 kwietnia i niektórych przepisów art. 102 ustawy z 16 kwietnia, czyli tzw. tarczy 2.0 (wykreślono m.in. przepis mówiący, że w wyborach prezydenckich 2020 r. PKW nie określa wzoru karty do głosowania i nie zarządza ich druku). Jednocześnie ustawa zakłada możliwość tworzenia nowego komitetu wyborczego oraz rejestracji nowych kandydatów. Zgodnie z ustawą marszałek Sejmu po zasięgnięciu opinii PKW określi dni, w których upływają terminy wykonania czynności wyborczych przewidzianych w Kodeksie wyborczym i ustawie. Projekt zakłada, że nie będą miały zastosowania terminy wykonania czynności wyborczych wskazanych w Kodeksie wyborczym.
- **12 maja – przyjęcie w ciągu jednego dnia ustawy**, po trzech czytaniach (244 za, 137 przeciw, 77 wstrzymało się).
- **13 maja** - przekazanie ustawy **Prezydentowi i Marszałkowi Senatu**.

oprac. Alicja Pacewicz

• ĆWICZENIA I ZADANIA

- Iść czy nie iść na wybory? (MATERIAŁY, s. 7)
- Uważam, że... (MATERIAŁY, s. 8)
- Jak polubić wybory (PODRĘCZNIK, s. 260)
- Co w ulotkach ? (PODRĘCZNIK, s. 260)
- Hasła do wyborów (PODRĘCZNIK, s. 261)
- Mini-Dania (PODRĘCZNIK, s. 269)

2. WYBIERAMY NASZYCH PRZEDSTAWICIELI

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ĆWICZENIA I ZADANIA

Imię i nazwisko:

Klasa:

Data:

IŚĆ CZY NIE IŚĆ NA WYBORY?

W wyborach w Polsce zwykle bierze udział tylko 40-60 proc. uprawnionych do głosowania. Ludzie, którzy nie chodzą na wybory, twierdzą, że polityka ich nie interesuje, że wszyscy kandydaci są nieodpowiedni albo że głos wyborcy i tak się nie liczy. A jak ty uważasz? Czy należy brać udział w wyborach, czy też nie? I dlaczego? Swoje przemyślenia wpisz do tabelki.

IŚĆ NA WYBORY?	NIE IŚĆ NA WYBORY?

2. WYBIERAMY NASZYCH PRZEDSTAWICIELI

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ĆWICZENIA I ZADANIA

Imię i nazwisko:

Klasa:

Data:

UWAŻAM, ŻE...

W niektórych krajach udział w wyborach jest obowiązkowy. Osoby uprawnione do głosowania, które nie wezmą w nich udziału, muszą zapłacić karę. Czy twoim jest to słuszne, czy nie? Użyj poniższego schematu.

Uważam, że

ponieważ

.....

choć

.....

Znajdź materiały do PRZEWODNIKA OBYWATELSKIEGO

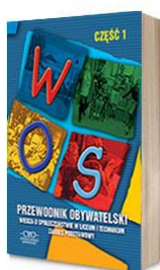
- w serwisie internetowym: koss.ceo.org.pl/wos-do-liceum-i-technikum
- na grupie KOSS i WOS na Facebooku: koss.ceo.org.pl/facebook

Zarejestruj się a otrzymasz:

- informacje o **minilekcjach obywatelskich** i innych nowościach w serwisie
- informacje o nowościach wydawniczych.

Formularz jest na stronie: rejestracja.ceo.org.pl/content/materialy-i-wydarzenia-z-wosu

Zamów w księgarni internetowej CIVITAS.COM.PL

PRZEWODNIK OBYWATELSKI. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE W LICEUM I TECHNIKUM - ZAKRES PODSTAWOWY. CZĘŚĆ 1

Autorzy: Andrzej Waśkiewicz, Tomasz Merta, Łukasz Pawłowski, Alicja Pacewicz

Wyd. 1, s. 312, opr. miękka, 16,5x23,7 cm, ISBN: 978-83-89623-76-8

Numer dopuszczenia: 1031/1/2019

PRZEWODNIK OBYWATELSKI. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE W LICEUM I TECHNIKUM - ZAKRES PODSTAWOWY. CZĘŚĆ 2

Autorzy: Andrzej Waśkiewicz, Tomasz Merta, Dagmara Woźniakowska-Fajst, Witold Klaus, Alicja Pacewicz

Wyd. 1, s. 316, opr. miękka, 16,5x23,7 cm, ISBN: 978-83-89623-77-5

Podręcznik będzie dostępny w sprzedaży po uzyskaniu numeru dopuszczenia

HEKSY EDUKACYJNE

Zestaw heksów przeznaczonych do:

- pracy na lekcji (samodzielnej lub grupowej)
- pracy w domu.

Zestaw zawiera 60 sześciokątów wielokrotnego użycia, na których można pisać hasła za pomocą suchościernego flamastra. Pomoc o dużych walorach edukacyjnych – motywuje do słuchania siebie nawzajem, uzasadniania swojego zdania, wychodzenia ponad dotychczasowe schematy myślenia. Heksy doskonale nadają się do tworzenia mapy myśli np. na lekcji WOS-u.